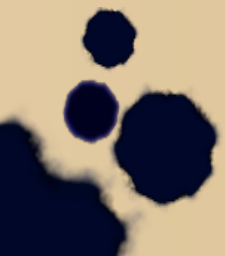

Kompulzivna želja po tetoviranju, luknjanju in rezanju kože. Česa nam mladi ne povedo?

“Vsi imamo zgodbo, vedno jo
ne povemo. Ne moremo pa
se izogniti in skriti tisto
zgodbo, ki jo govori naše
telo.” (A. Lemma 2005)

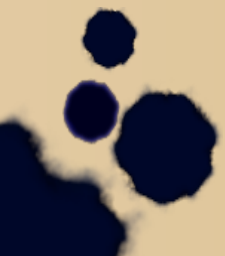

V nekaterih primerih lahko interpretiramo spreminjanje telesa kot poskus »zdravljenja«.

Tako kot nekatere osebe jemljejo substance ali alkohol v obupanem poskusu »ozdraviti« psihično bolečino, druge počnejo isto s spreminjanjem svojega telesa.

Nekatere zelo privlači modifikacija telesa, enako kot odvisniki podvržejo svoje telo številnim tretmajem (na primer: tetovažam, pirsingom, skarifikaciji in rezanju) s tem poskušajo zmanjšati in/ali izničiti psihično bolečino.

Kriza v mladostništvu

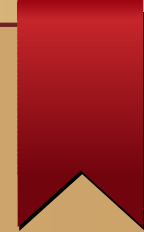

Kriza v mladostništvu je povezana z globokimi spremembami, ki se izražajo na različnih osebnih in medosebnih področjih:

- telesnem,
- duševnem delovanju
- v medosebnih odnosih,
- pri starših in celotni družini kjer živi mladostnik.

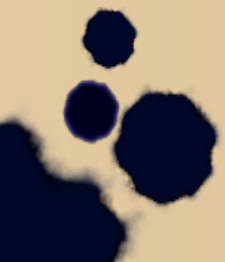

Telo

| Razvojna naloga v mladostništvu je si prilastiti svoje spremenjeno in spolno zrelo telo.

Mladostnik bo moral narcistično ponovno vlagati v svoje telo in si ga simbolno ponovno prilastiti (Ruggiero, 2011).

Ta investicija postane obvezna v pubertetnem obdobju, zahteva »izgubo iluzije popolnosti, iluzije biseksualnosti« (Ladame, Perret-Catipovic, 1998).

V tem krhkem obdobju se lahko včasih zgodi, da mladostnik da svoje telo izven in sebe in se z njim obnaša kot da ne bi bilo njegovo, celo do te mere, da ga kaznuje ali ubije.

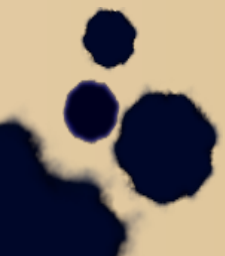

Nove patologije

Današnji mladostniki so pridobili večjo svobodo, na žalost pa so izgubili tiste oporne točke, ki so preteklim generacijam, dajale varnost in stabilnost.

Zaradi tega moramo reševati vedno različne težavne situacije. Nepričakovane in nerazumljive stiske med katerimi tudi nove patologije telesa in na telesu.

Patologije telesa

Nove patologije ne zajemajo samo problematike kot so dismorfofobija ali perverznega ne prepoznavanja svojega telesa pri anoreksiji ali kot konflikt pri integraciji spolnega telesa pri breakdown-u.

Zajemajo tudi druga vedenja, ki so bolj pogosta kot v preteklosti, kot so:

- pirsing,
- tetoviranje,
- skarifikacija,
- rezanje.

Namensko narejene brazgotine ali ureznine, ki označujejo kožo ali lahko nežno ali agresivno krasijo.

Kaj je osnova kožnih ran?

To so kompleksni fenomeni, ki imajo lahko več pomenov in vzrokov, nekateri vzroki so osebni, nekateri pa izhajajo iz skupine, drugi imajo sociološki in antropološki izvor. (Le Breton, 2004).

Pot istim imenom ali isto manifestacijo, kot so na primer pirsingi ali rezanje, se skrivajo različne motivacije, dinamike in osebnostne strukture.

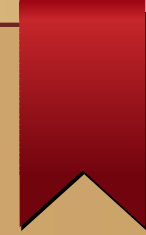
Težavna klasifikacija

Pri teh kompleksnih fenomenih nekateri dajejo na isti nivo določene manifestacije kot so pirsingi in tetovaže, ker oboji zahtevajo poseg v telo in kožo, drugi pa jih razumejo kot nasprotna fenomena, ker pri pirsingu ostane predmet izven telesa in se ne postane del telesa, medtem ko pri tetovažah postane del osebe.

Nekaj vprašanj

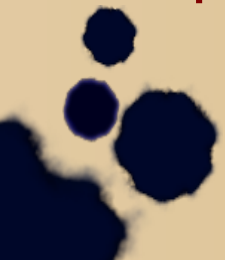

Kakšna je povezava med temi dejanji in osebnostjo?

Do kakšne mere mladostništvo, s svojimi specifikami v umskem delovanju, vpliva na te fenomene?

Kakšen je odnos z vrstniškimi dinamikami?

So to dejanja, ki označujejo pripadnost skupini ali dejanja, ki definirajo individualnost posameznika?

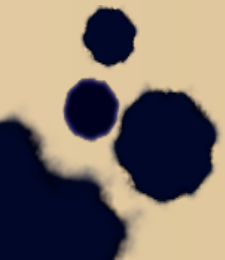
Je pomembna bolečina, ki si jo sami zadajo pri teh posegih?

Kakšen je pomen bolečine, spreminjanje telesa in izguba krvi, ki iz tega izhaja?

Dva tipa samopoškodovanja

Deviantno samopoškodovanje
Kulturno sprejeto samopoškodovanje

Odklonsko samopoškodovanje

V prvi tip (da bomo bolje razumeli, tisti ki ga najdemo v novi klasifikaciji DSM-5 pod imenom “Non-Suicidal Self-Injury”, NSSI) najdemo tisto vedenje, ki ga lahko pripišemo točno določenim psihiatričnim težavam in jih lahko razdelimo v tri podskupine:

- Večje samopoškodbe
- stereotipske samopoškodbe
- površinske/zmerne samopoškodbe

Kulturno sprejeto samopoškodovanje

V drugo skupino spada "kulturno sprejeto" samopoškodovanje, spadajo "rituali" in "aktivnosti", ki so sprejete v skupini.

"Rituali" so aktivnosti, ki se ponavljajo skozi generacije, ki govorijo o tradiciji in verovanjih določene družbe.

"Prakse" so pa aktivnosti spreminjanja ali manipulacije telesa, ki so socialno sprejemljive (kot so tetovaže, pirsingi, brazgotinjenje, podkožni implantati, opekline ali kavterizacija itd.)

Zakaj se tako širi samopoškodovanje v sodobni družbi?

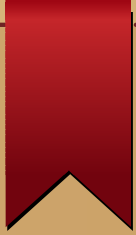
In predvsem kaj spodbuja posameznika k samopoškodbam?

Iz kompleksne ilustracije, ki sem jo predstavila do sedaj, stvari niso nič bolj jasne. Že leta diskutiramo kateri so vzroki, ki so za temi praksami.

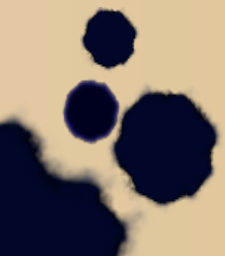
Na primer Friedman in drugi (1972) pravijo, da samopoškodovanje služi obvladovanju spolnih ali nagonov po smrti,

Simpson in Porter (1981) trdita, da je to pomembno za določanje meje med posameznikom in drugimi,

Suyemoto (1998) postavlja hipotezo, da to obnašanje brani druge ljudi pred naši jezo in agresivnostjo.

Klinične izkušnje nam govorijo, da določen del teh ran, je povezanih s sovraštvom do svojega telesa in samouničevanjem. Hujše oblike samopoškodovanja so lahko predhodniki poskusa samomora.

Model organizacije smisla

Kot pomoč pri obvladovanju izjemno nediferenciranih in nejasnih vedenj, lahko ponudimo “organizacijo smisla” (Rossi Monti & D’Agostino, 2009), ki gotovo ne zadostujejo in niti se med seboj ne izključujejo lahko pa služijo kot boje med klinično plovbo.

A.Lemma (2010) trdi, da samopoškodovanje služi določenim podzavestnim nalogam:

Zanikanje ločitve ali izgube (s fantazijo, da smo združeni z objektom in izogibanje žalovanju)

Poskus ločevanja (z nezavedno fantazijo prekriti, agresivno odrezati ali iztrgati drugega, ker ima posameznik občutek, da se druga oseba nahaja znotraj svojega telesa)

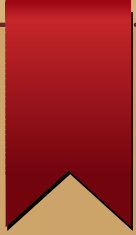
Prekriti telo do katerega čutijo sram (z nezavedno fantazijo, da zamotijo in s tem nadzirajo pogled drugega)

Poskus reševanja notranje fragmentacije (z nezavedno fantazijo identifikacije s podobo, ki jo drugi vidi in ki posamezniku daje občutek notranje celosti)

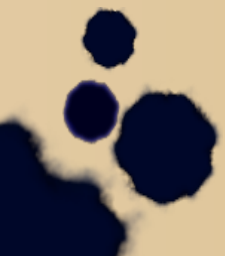
Napad objekta (z nezavedno fantazijo, da s tem povzroča bolečino in s tem kaznuje objekt ter ga izpostavi kraju zločina)

Model organizacije smisla

Kot pomoč pri obvladovanju izjemno nediferenciranih in nejasnih vedenj, lahko ponudimo “organizacijo smisla” (Rossi Monti & D’Agostino, 2009), ki gotovo ne zadostujejo in a se tudi med seboj ne izključujejo; lahko vsekakor služijo kot boje med klinično plovbo.

Prvi organizator smisla: “konkretizirati”
Drugi organizator: “kazen-izkoreninjenje-
očiščenje”
Tretji: “regulacija disforije”;
Četrty: “komunicirati brez besed”;
Petič: “izoblikovati spomin samega sebe”;
Šestič: “sprememba v pozitivno/sprememba
kože.”

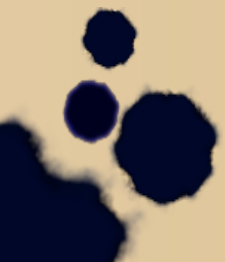
Zakaj uporabljajo kožo kot površino za pisanje, kot platno na kateri se kaže in se obdeluje psihična bolečina (A.Lemma, 2005)?

Telo je vmesnik med individualnostjo in družbo/socialnim. Od rojstva naprej koža ima različne naloge v osebostnem razvoju:

- psihična ovojnica,
 - posrednik primarne navezanosti in odnosov med mamo in otrokom, vezane na vid, pogled, telesen in čustven kontakt.
- Zaznava telesa se razvija postopno na intrapsihičnem, intersubjektivnem, medosebnem in socialnem nivoju. Psihične in telesne spremembe v mladostništvu spodbudijo in vplivajo na reorganizacijo predstave o sebi, integracijo novega spolno zrelega telesa, nove aspekte agresivnosti, narcisizma, identitete.

Današnji mladostniki, občasno uporabljajo svoje telo in kožo ter ga spreminjajo kot način prevzemanja kontrole nad telesom in kot način odločne komunikacije morebitnega nelagodja. Z uporabo različnih jezikov kot so tetovaže, pirsingi, brazgotinjenje, ožiganje, žigosanje, rezanje.

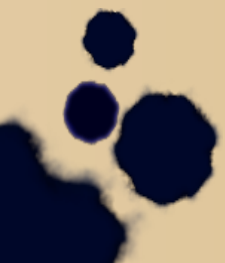

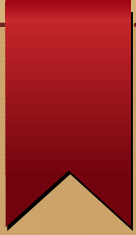

Tuji self

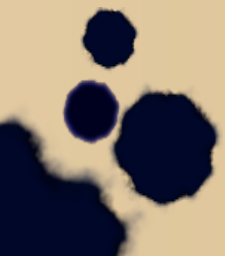
Trudie Rossouw

A. Freud Centre, London

Uporaben teoretični koncept, s katerim lahko razložimo in pomagamo pri self harm-u (samopoškodbah).

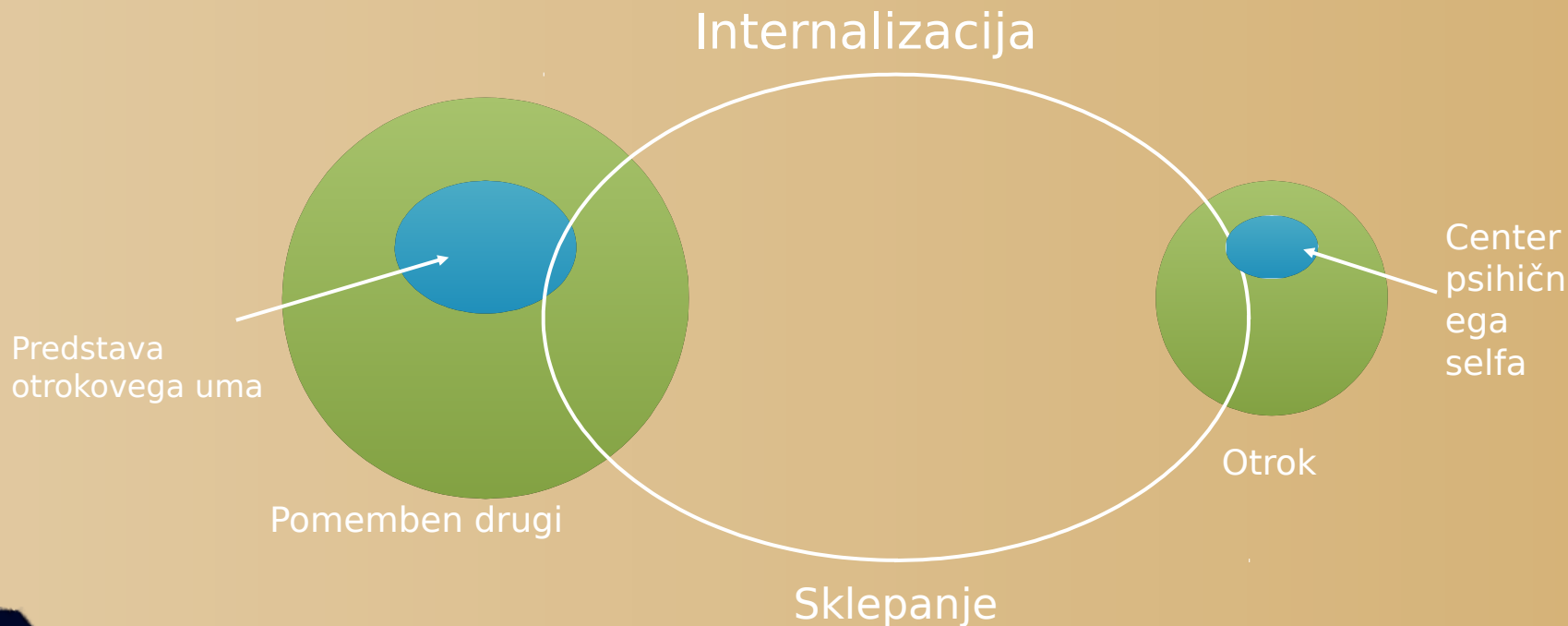
Teoretični okvir: mentalizacija

Mentalizacija se razvije v okviru odnosa navezanosti (Fonagy, 2000)

- Novorojenček potrebuje nekoga, ki skrbi za njega, ki zna razumeti in se primerno odzvati na njegovo čustveno stanje (zrcaliti in poudariti)
- starš si ustvari notranjo podobo otroka, kot posameznika s svojo voljo, ki jo potem internalizira še sam otrok
- si ustvari sekundarno reprezentacijo otrokovega uma.

Teorija: rojstvo aktivnega selfa

Oseba na katero se otrok naveže "spozna" otrokov um (pristransko)

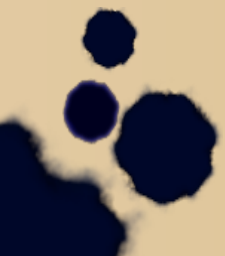

Otrok ponotranji reprezentacijo pomembnega drugega, da si lahko izoblikuje zdrav občutek selfa, igra omogoča integracijo primarnih načinov eksperimentiranja z notranjo realnostjo => mentalizacija (Fonagy & Bateman)

Toda...

Na mamimo sposobnost, da razume otroka je v veliki meri odvisna:

- kaj čuti sama do sebe kot mama
 - koliko jo drugi podpirajo
 - kar je njena mama čutila do nje, ko je bila ona otrok
-

Kaj se zgodi, ko stvari ne gredo kot bi morale?

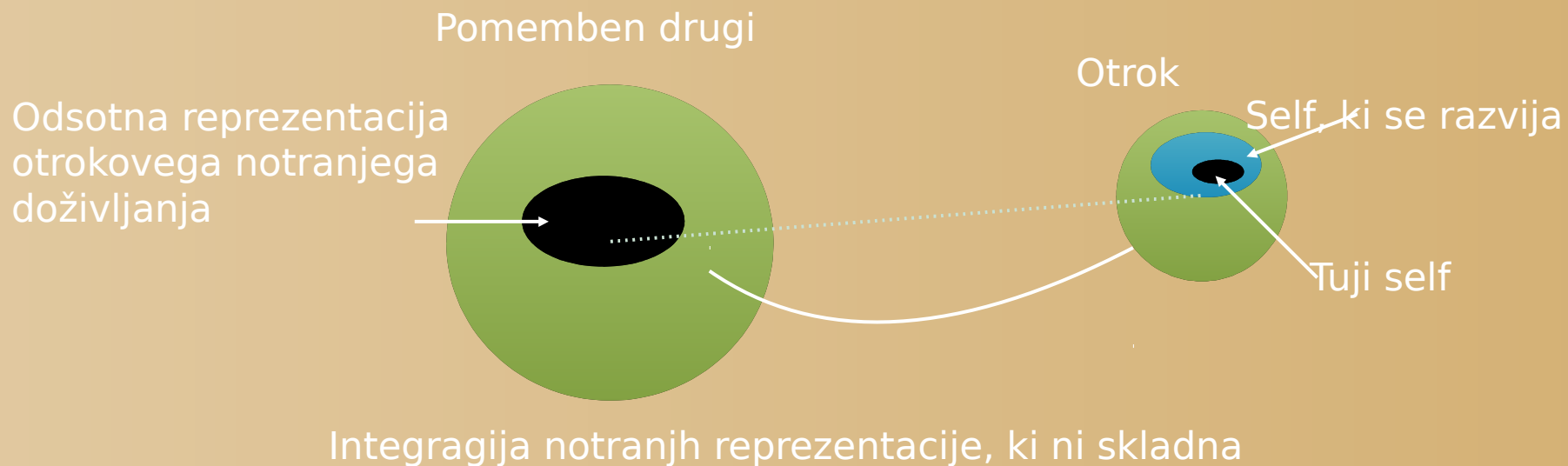
Ko starš narobe razume notranje doživljanje otroka in zrcaljenje ni usklajeno z otrokovimi čustvi, na primer: če se starš ustraši otrokove tesnobe, lahko otrok vidi in občuti staršev strah. Zaradi tega bi lahko otrok v sebi integriral občutek, da njegovi neprijetni notranji občutki zbujejo strah v drugih ljudeh, kot posledica tega bi lahko svoje notranje doživljanje povezal z afirmacijami kot so "bojijo se me".

Teorija lažnega selfa v dezorganiziranem stilu navezanosti

Otrok nejasno, nenatančno ali oboje zazna pomembnega drugega,

Napake pri zrcaljenju

Otrok ni zmožen "najti" sebe kot posameznika z namero, internalizira izkrivljeno reprezentacijo aktivnega drugega v svoj self

Tuji self

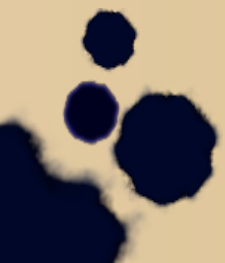

Je v različni meri prisotnem v vseh ljudeh
Prihaja do notranje fragmentacije samo v primeru,
da tuji self prevladuje v našem notranjem
doživljanju
Izkušnja tuji selfa je podobna notranjemu
preganjalcu
Lahko ga doživljamo kot globoko notranje
sovrastvo; nezmožnost doživljanja zadovoljstva ob
svojih zmagah; nezmožnost ceniti pohvale, ...

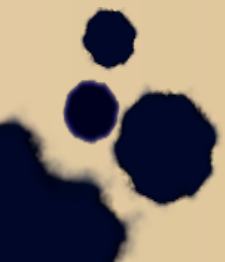
Klinični primeri

MARIA

Izgubljen otrok, ki je bil prisiljen napadati svoje telo, “ker je bilo nezmožno izražati veselje in potrebe, ker ga je notranji starš, podzavestno vzel za talca “ (Laufer, Laufer, 1984).

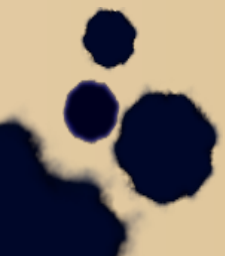
Tesnoba/nerazumevanje

Osebni interesi

Sovraštvo do sebe
Jeza
Želja raniti
drugega

Se ne počuti
razumljeno

Del, ki se počuti žalostno,
zaradi tega kar se ji dogaja

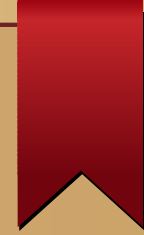

Predpostavlja da drugi čutijo
ista čustva do nje

Sovraštvo do sebe
Jeza

Počuti se izolirana, napadena in sama,
kar še bolj spodbudi sovraštvo do same
sebe

SILVIA

Osamljeno dekle, ki ima polno slabih in nevarnih stvari pod kožo ter ne more živeti brez da bi jih izkoreninila.

Visoko
vzburjenje

Deregulacija

Odpoved
mentalizacije

Ljudje
nimajo več
smisla

Nezmožnost
vzdržati
notranje
občutke

Drugim
nisem všeč

Sovražim se

Grda sem

Nepomembna sem

SELF HARM

Potreba po
odstranitvi
nevzdržnega
stanja

Tuji self

Vlom v telo in samoagresivnost

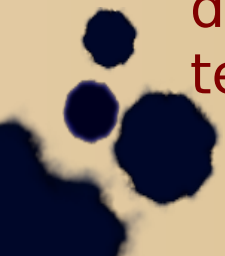

Ne smemo zakriti dejstva, da ima samopoškodovanje tudi avtoagresivno dinamiko, na primer oseba usmeri proti sebi agresivnost, ki bi jo v nasprotnem primeru usmerila proti drugemu.

V najhujših primerih je lahko prevladujoča dinamika avtoagresija

Nekateri mladostniki uporabljajo rezanje, da spraznijo pretirano napetost. Režejo se, ko so pod pritiskom; boljše povedano režejo povezavo med mislimi, zavedanjem in dejanjem, ker je preveč boleča.

V teh primerih govorimo o dejanskem rezanju, ki povzroča bolečino in tako zmaga nad notranjo bolečino. Zaradi tega dejansko govorimo o psihološkem rezanju, ki ima svojo telesno reprezentacijo.

Rezanje po navadi predstavlja neverbalen način komunikacije ikonične bolečine, ki jo ne morejo še verbalizirati, ampak jo lahko projicirajo in predstavijo na svoji koži, poskus odrezati kožo, ker neuspešno opravlja nalogo zadrževanja okolja in simbolne procese.

Bolj je rezanje razširjeno po celem telesu bolj je resno, bolj je psihopatologija kompleksna in nakazuje razne težave na različnih stopnjah integracije novega, spolno zrelega telesa. Tako postane telo iz "narcisističnega ovoja", ki nudi varnost otroku "ovoj trpljenja" (Anzieu 1985). Mladostnik lahko zanika, sovraži in doživlja razcep do telesa, lahko ga napada kot tujo ali zunanjo stvar. V večini primerov tisti, ki se reže se noče ubiti.

Rezanje mladostniku služi različnim namenom:

"Konkretnost" (Rossi Monti e D'Agostino, 2009): -Režem se, da boste opazili, da trpim! ... z rezanjem izvlečem bolečino, pogledaj mama kako trpim!- Rezanje spremeni psihično bolečino v fizično bolečino, telesno, bolečino razdeljeno na površino telesa. Tako mladi dajejo obliko neobvladljivim čustvom zato, da bi jih spoznali ali pa napolniti notranjo praznino z zunanjo, konkretno, fizično bolečino, ki jo lahko kvantifikacijo in nadzirajo, saj si jo sami povzročajo.

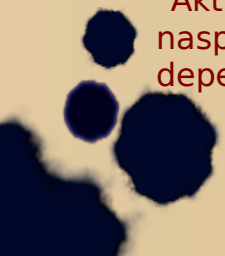
"Kaznovati, izkoreniniti, spremeniti slab del sebe in se očistiti" (Haas, Popp, 2006). Režem se ko se počutim zelo slabo in se umirim, ko vidim kri, ki teče iz mene! Rezanje predstavlja preverbalen način s katerim se posameznik želi rešiti travmatične preteklosti. Mladostniku njegovo novo telo postane tuje in izvor vznemirjujočih občutkov, zaradi tega ga začne napadati in sovražiti.

Mladostnik z mejno osebnostno motnjo skuša "regulirati disforično počutje" (Rossi Monti e D'Agostino, 2009) in si s tem prilastiti notranjo bolečino. Ko v šoli ne zmorem več, grem na stranišče in se režem z britvico po roki, ko se počutim boljše, se vrnem v razred!.

"Komunikacija brez besed" in iskanje načina komunikacije za vsebine, ki jih besede ne morejo izraziti, ker ponovno zbudijo preteklo travmo, kot v primerih fizičnega in psihološkega nasilja; da nadzorujejo in čustva drugih ali da spodbudijo skrbi drugih ljudi, kot je lahko to značilno za mladostnike, ki živijo v institucijah ali skupnostih - vseč mi je, da me umijejo, zdravijo in povijejo, potem ko sem se porezal!-

"Izgradnja spomina" - moje telo je dnevnik!- kot piše v Educazione siberiana, (Lilin, 2009) tetovaže predstavljajo jezik, ki omogoča boljše spoznavanje. Mladostnik oz. mladostnik z mejno osebnostno motnjo, ki ima težave z integracijo čustvenih dogodkov, uporabi rezanje kot spomin in s tem fiksira dogodek v kožo in ga lahko tako najde tudi v bodočnosti.

"Aktivna sprememba, zamenjava kože" Iz svojega telesa naredim kar želim!- Rezanje, je aktivno vedenje v nasprotju s pasivnostjo tipično za mladostnike in s tem nudi smisel, omogoča uporabo, razbije občutek depersonalizacije (Rossi Monti, D'Agostino, 2009) v katerem živi mladostnik

Zaključek

Veliko je možnih razlag, zavednih ali nezavednih, ki so osnova za vedno enako vedenje. Vsako samopoškodbeno vedenje pa delno govori drugačno zgodbo. Vsaka od teh zgodb z gotovostjo kaže, da vsaka oblika samopoškodovanja ima točno določeno funkcijo znotraj psihične ekonomije posameznika (Lemma, 2010): nalogo, ki je do določene mere “življenjskega pomena”, ki služi ohranjanju identitete.

Hvala

Dott.ssa Elena Massardi
elena@loel.it

